

МИХАЙЛО П. БОРОВИК

РЕЛІГІЙНА ФІЛОСОФІЯ

RELIGIOUS PHILOSOPHY

БОГ Є ОДИН

GOD IS ONE

ADDRESS: M. BOROWIK,
R, R, 1. WILSONVILLE, ONTARIO, NOE IZO,
CANADA

ЖОВТЕНЬ-ГРУДЕНЬ 1978 РОКУ. ЧЕРГА 23.

Р. Р. 1. ВИЛСОНВИЛ, ОНТАРІО, КАНАДА

МИХАЙЛО П. БОРОВИК

РЕЛІГІЙНА ФІЛОСОФІЯ

RELIGIOUS PHILOSOPHY

БОГ Є ОДИН

GOD IS ONE

ADDRESS: M. BOROWIK,
R, R, 1. WILSONVILLE, ONTARIO, NOE IZO,
CANADA

ЖОВТЕНЬ-ГРУДЕНЬ 1978 РОКУ. ЧЕРГА 23.

Р. Р. 1. ВИЛСОНВИЛ, ОНТАРІО, КАНАДА

ЗМІСТ

Григорій Сковорода.....	стор.....	1.
Справжні погляди Сковороди.....		7.
Лев Толстой.....		13.
Сучасне даждбожівство.....		16.
Про українську пресу.....		24.
З листів і преси.....		30.
Лист Кравченка.....		31.
Про союз церков.....		33.
З журналу Наш голос.....		34.
Повідомлення і оголошення.....		35.
Список жертводавців.....		36.

ДО ВСІХ НАШИХ ЧИТАЧІВ

Дорогі всі друзі і приятелі, та весь Український народ! Вітаю Вас всіх любію братерською як син Українського народу! З новим наступаючим роком 1979 тим... Хай Бог той, що є Богом Творцем правдивим просвітить ваші серця і розум, щоб Ви стали вольним народом як фізично, так і духовно, бо одне з одним в'яже наше життя. Хай цей новий рік стане нашим історичним роком, тим, що ми пізнаємо правдиво Бога і свободу і скинемо свої кайдани і запишемо це в історію, що нарешті ми пізнали Бога і правду ту, про яку нам писали наші пророки.

Пора вже скинути з себе ганьбу пониження як гоїв Ісусових, а стати як люди на рівні права і розвиток. Хай гине всяка брехня і ті, що проповідують ту брехню хай прозріють, щоб нам всі як сім'я з'єднатись в одну родину вольну від всякого примітивізму свого і чужого. Шануймо своїх пророків не відправамі панахід, а виконанням їх заповітів. Тоді ми станемо тим народом, що гідний на життя і свободу, бо добровільний раб не є гідним на життя і свободу тим, що він свідомо топче свою свободу. Всіх вітаю з новим роком.

Редактор Бог є один: М. П. Боровик.

Народився він третього грудня 1722 р. в селі Чорнухи, Лохвицького району на Полтавщині. Батько його був козак малоземельний, тому не-легко було батькові навчати у вищих школах свого сина, але це тільки природня здібність сина Грицька була тим, що переборола всякі труднощі. Ми бачим, що Грицько Сковорода здо-був собі в той час вищу освіту та знав де-кілька чужих мов латинську, єврейську, стару грецьку, французьку і польську. Це все дока-зує, що тільки велетні це все здобувають і тим велетнем якраз був Грицько Сковорода.

Тому ми сьогодні є такі бідні духовно, бо ми те відкинули, чим нас Бог наділив, а це якраз нашими національними пророками, яких ми забули і не знаємо докладно про них.

Всякий народ, що є державним і передовим на-родом, то він тим є передовий, що згуртований біля своїх велетнів, тих, що їх Бог посилав тому народові і сам народ цинив їх і популя-ризував для них світову славу. А що ж ми зро-били з Сковородою? Чи наш пересічний украї-нець хоч трошки знає про Сковороду і його науку? Мало навіть знають і деякі з науков-ців, бо ж не написано докладно про творчість Сковороди і його науку.

З чим же ми йдемо до боротьби за свою незалежність? З чужими пророками? з чужими фі-лософами, навіть не рівними до наших велет-нів, таких, як Грицько Сковорода? Чому чужих славити і навчати дітей своїх, а про своїх промовчувати? В наших школах навчають про чу-жих філософів, а про своїх мовчать, бо раб завжди вбачає в пана щось більшого, ніж в то-го, що каже про волю рабу.

Ось ми добре знаємо про Платона, Августи-на і ряд інших, але мало докладного знаємо про Грицька Сковороду. Платон писав про се-бе, що він роджений від непорочного зачаття, це вже досить того, щоб дати оцінку мудрости. Платон писав, що ті чоловіки, що появились на світ і були боягузами і жили не правдиво,

безперечно були обернені в жіночу породу в другому поколінню. Птахи були створені з легкодухів і невірних людей... Ці люди були перефрмовані і перероблені на птахів, в яких виросло пір'я замість волосся. В такому ж неймовірному світлі подавав різні твердження і Пліній.

Августин, що його популяризує дуже християнство, що це нібито був один з найбільших мислителів, мислив і таке: В Кападокії кобили мають лшата від вітру. Далі пише Августин: В Карамантах є джерело таке зимне вдень, що не можна пити води, а вночі таке гаряче, що не можна приторкнутись до нього. Далі пише: Содомські яблука обертаються в порошок і попіл, коли до них приторкнутись рукою або зубами... Це взято малу частинку примітивізму, але в них є повно їх і це не пошкодило для їхньої слави в світі, бо їх нарід зробив для них славу і силою меча накинув і другим народам.

В нашого Сквороди таких дурниць не було, то чому ми забули про Сквороду? Чи можна порівняти до Сквороди Платона і Августина з їхніми байками? А наша церква християнська рахує за святого Августина.

Чому став забутим найкращий з філософів світу наш Скворода??? Чому ми не обновили слави нашого велетня, щоб світ пізнав те, що Бог дав нам, українцям, таку велич? Ми на еміграції набували мільйоні церкви, написали різні байки і поперекручували догори ногами нашу історію, а то й ще промовчуємо те, що колись ми були великим народом з великою імперією, а рахуємо тільки тисячоліття християнської доби в нас, на Україні, що якраз принесло те християнство нам занепад. Ми стали обожнювати зрадників і ворогів наших, а своїх пророків забули. "Голос Америки" на українській мові передає програми про кафедри Йосафата, що зве його святым,

Але наш народ на Україні знає добре ціну Йосафата, тому таку ціну і нам смовить на еміґрації. Чому не передавати програми для України про Сковороду і Його філософію??? А тому, що на Україні знають, хто переслідував Сковороду і хто Його виганяв зі школи, не давав заробіти на хліб насущний.

Ми сидимо і ждемо, щоб хтось писав і говорив про нас щось добре, але самі того доброго не говоримо і не пишемо, бо те добре нам коле в очі. Навчаєте своїх дітей навіть обгортку Біблії цілувати, що є тільки чужою історією і більш нічим, але таких святих слів, які писав Сковорода, то й в руки боїтеся взяти, бо то для вас, рабів, не є святим. Привикли вірити брехні, а на свою живу правду привикли плювати під команду священників.

Чи Сковородини думки не є більше правдивими і гуманними, як у Біблії? Не посилав нас Сковорода на терор і грабунок, а посилав нас до мудрости і пізнання правдиво Бога і життя. В Біблії є навпаки, що посилали до загарбання чужих територій, грабунку, перелюбу і ненаситного садизму, що тішились ті "святці навіть муками людини". А це все наші священники рахують повелінням божим.

Життя Сковороди було дуже химерне тим, що Йому сладись дві дороги, одна вела Його до слави і добробуту в царських обіймах, бо Сковорода був обдарований не тільки великим розумом і гуманністю, а Він був ще обдарований голосом і музичною здібністю, що чарував царську прислугу разом з царцями в ту пору. Ось Йому була прослана дорога до ввігідного життя в обіймах царської еліти, але Сковорода почував себе зовсім інакше, бо Він знав, що Він на цей світ є Богом покликаним і одарованим цими дарами знань і здібностей, про що сам Сковорода давав приклади у своїй науці, що Бог всякій людині дає призначення на його виконання тої роботи, яку він одержує з природи. Це Його розуміння вже тягло Його на інший шлях життя,

бо Сковорода почував себе, що його Бог післав для свого Українського народу для науки правди і правдивої віри в Бога. Цим шляхом пішов Сковорода, відмовився від всякого щасливого життя з рук окумантів і своїх фанатиків чужих брехливих догм, а взяв собі напрямок правди і долю тих, що за правду терпіли і згинули як праведники ~~у~~ божі.

Тяжко нам дивитись на неправди і різні обмани нам, простому народові, але ще тяжче дивитись тій людині, що вона має вищу освіту і ще й дар від Бога мудрости і гуманості. Побував Сковорода позакордонами рідної країни, побачив більше різного горя і неправди, та зустрічався з різними людьми, добрими і злими, це все ще більше вигострювало розум в Сковороди і в тому часі і любов до свого рідного краю.

Повернувся Сковорода в рідний край, але ним були захоплені аристократи і радили Сковороді їхати в Росію і там працювати як викладач при університетах, Сковорода мріяв про свою Україну і її молодь, що навчались в університетах, і тому хотів стати учителем на Україні. Але було таке нещастя в ту пору, подібне сучасній нашій еміграції, що школи були в руках священників і вся адміністрація шкіл була в руках єпископів. Тому ці фанатики завжди були цензорами духа і тіла народу і все те, що не йде в парі з наукою Біблії, все засуджували як ересь. Тому вимагали від Сковороди не вилазити своїми думками з рамок християнства, а навчати так, як це було в православній науці раніше зроблено. Сковорода був настільки гуманний і свідомий правди, що не міг ховати своєї правди перед учнями і тим якраз став ворогом шкільної адміністрації, а вона була з священників.

Хто ж був першим ворогом Сковороди? Любили Сковороду переважно всі учні, за винятком деяких осіб,

тих, що були навчені вищо-благородією". Збачали в Сквороді мужицьку кров. Але це були скромні особи, і їх було мало. Але доконалими виставами яврав було тоді духовенство, що хотіло з праці Сквороду і позбавляло Його всякої праці при університетях.

Яка причина була для переслідування Сквороди священиками? А ось яка, цимше історія: Раніше Сквороді пропонували висвятитись на священика, бо єпископ Миткевич бачив у Сквороді людину, яка могла б стати ректором колегії, але Скворода відкинув цю пропозицію, кажучи: Хіба ви хочете, щоб і я збільшив число фарисеїв? Їжте жирно, пийте солодко, сдягайтесь м'яко й монашествуйте! "Скворода вбачав в монашестві дурість і темряві.

В 1769 році Скворода зі своїм учнем Ковалинським відвідав Київ. Про цю подорож пише П. Попов так: В Києво-Печерській лаврі Скворода зустрів своїх товаришів по академії, знайшов і родичів, які стали ченцями. Вони умоляли Сквороду невідступно: Годі тобі блукати по світу! час причалити до пристані! Нам відомі твої таланти, свята лавра прийме тебе, як своє чадо, ти будеш стовпом церкви і красою обителі! Ах преподобні! з запалом відповів Скворода. Я стовпотворіння собою умножати не хочу, досить і вас, стовпів необтесаних в храмі божому.

Ось яка причина ворожнечи священства проти Сквороди, що Скворода бачив учителів, що виглядали, мов стовпи необтесані. Як Скворода дивився на ціль життя, це видно з розмови, що її вів наш філософ із своїм колегою з Київської академії Кирилом ляшевицьким, що був намісником Тройце-Сергієвої лаври в Москві і вславився був як проповідник. Кирило каже Сквороді: А ти йоржистий, як і колись. Скворода йому каже, та й ти нівроку був на язык. — За десять років обчоргав, стер.

еже як стара мантачка, зліхнув намісник скрутно. Гадаєш, легко годити Богу й людям?—То не годи.—А сан? А змалка жити в постійній шані, славі? А недалеко старієшь?—Од всього найдорожчий душевний мир спокій.—Душевим миром не будеш ситим Грицьку.—Не вситості, Кириле, щастя, а в сродній праці, в певності, що ти живеш по правді, не робиш шкоди іншим і не даєш нікому й свою мертвити душу.—Та ж світ не рай,—не приставав на те намісник.—Тут кожен рве собі. Кричать про совість, душу і про любсь до ближнього, самі ж, що можуть, тягнуть. А я по-твсйому, стояти мушу з боку, дивитися й ковтати мовчки слину? Ні, красно дякую! Нема дурних... От як усі так житимуть, тоді і я, будь ласка. Сковорода сказав, Ти ж проповідник, пастир!—Я й проповідую, картаю жадібність, нечесність, підлість і всі гріхи на світі.—А сам?—А сам живу, як можу!—А люди вірять твоїм словам—облуді?—Незнаю. Плачуть.—З горя?—Піди спитай... (Шевчук, стор. 105.)

Ось чому Сковорода не міг вибрати якусь особисту роль при церквах, тому вибрав собі роль народного вчителя і пішов поміж народ проповідувати всякій особі: бсвіченому і темному, багатому і бідному, щоб навчити правди свій народ, бо Сковорода знав своє покаявання з природи, що одержав розум і здібності виконувати роль народного будителя. Як би церква не баламутила народні голови про Сковороду, що Сковорода любив Біблію, то ми знаємо ясно з Сковородинних творів, що ніде в його творах філософічних немає похвали Ісусу і Біблії, а є тільки слово один Бог, що Його розумів Сковорода як Творчу силу в природі.

Л. Кордет повідомляв Сковороду про нову царицю Катерину 2 таким віршем: "Лизали сидниці царю-п'яниці, тепер лизатимемо імператриці..."

Курдет випив чарку з горя і сказав до Сквороди: Не козаки ми, Грицьку, а польськіві голодні миті. За крихту хліба переєриємо саммі собі торляжи. А де ж конвердія, де з-года, єдність нації?! Шевчук стор. 155.)

Ректор академії Констанція Бродський до-відався, що учень М. Ковалинський, який тоді мав 17 років, "поширює думки, ворожі церкві", який міг почути тільки від свого учителя Сквороди. На оборону zagrożеному прознан-ням зі школи став Скворода. Ректор запро-понував Сквороді "узяти сан чернечий" і то-ді цю справу затушують у школі. Скворода на це відповів, що не хоче ховатись за спи-ну церкви", щоб рятувати хлопця і гтов в-сю провину взяти на себе, бо "краще смерть або каторга, як кривлення душею", .Тоді рек-тор Бродський запропонував нову розв'язку: То напиши похвального вірша на честь веш-стя імператриці Катерини 2 на престол. Це був би добрий щит. Та Скворода відмовився, відкинув і цю сить, якою його ловили. (Шев-чук стор. 157-158.)

Вигнали Сквороду з усіх робіт, і Скво-рода мандрував 25 років по Україні, ділився з народом всяким добрим словом і переживав з народом всяки кривди і недостатки, а цер-ковні отчики виїдались народними ласошми і калічили в школах душі молодих людей, що є продовженням і в сучасну пору в нас на еміграції.

СПРАВЖНІ ПОГЛЯДИ СКВОРОДИ

Кожна людина, простяк і науковець, всі ми розвиваємо своє життя і знання, поступово ростемо, хоч не з одними темпами, бо є розу-ми, що завмирають через нерозвивання бажань знати щось більше, але і ті, що є талановити-ми філософами, теж не зразу стали геніями в науці, бо наука йде поступово з ростом люди-ни.

В сякий з нас родився в якомусь окремо-му сточенні: національному, політичному чи релігійному, тому початки життя і розвитку людини довго ще держиться з своїми природних традицій, що їх прийняли від своїх батьків. Ось в початках творчости Сквороди, Шевченка, Франка ми бачимо ще залишки їхнього переконання природного як суспільного, так і релігійного. Тому можна в них у ранніх творах знайти похвалу в сторону християнства, бо вони були в нім вроджені і виховані в дитинстві. Уже в дозрілому розвитку філософії ми бачимо їх нові погляди на політику і релігію, бо вони вже досішли до того, що вже самі були здібні без священника розуміти світ і Бога. Ось чому потрібно знати те, що коли ми знаходимо протилежне щось тому, що раніше автор хвалив, то тим є доказ, що вже автор змінив свої думки. Редактори Сквородиних творів потішаються тим, що "позитивна сторона теорії пізнання філософа завдала удару офіційній релігії та середньовічній схоластиці, сприяла визволенню людського розуму від мертвої догматики, була відображенням демократизму поглядів Сквороди, його високого патріотизму. Філософ вимагав від науки служінням людині, а від людини-служіння суспільству, відчизні". Скворода не міг знайти спільної мови з тодішньою "офіційною" релігією, представники якої його запрошували до праці і потім виганяли, бо ми бачимо, що Скворода більше дбав про духовне начало людини, а не тільки про їх тілесну сторону.

Професор Чижевський пише: "Гостро критикує Гр. Скворода Біблію, важучи, що це дитяча мудрість... вірити в те, що природа, нібито колись могла робити те, чого тепер ніде і ніколи не може робити" (1, 374). На 373-ій сторінці автор Іони Алквіадської "виражував те, "чого не могла зробити природа": не возвращався Іордан",

"за Ісуса Навина не зацепилось совце", за Адами змії не мав язика людського. Ревдін про Біблію Сковорода починає такими словами: "Мойсей, рівнуя священникам єгипетським, зібрав в одну громаду земне і небесне і популяризував род свѣйх предків і злінив книжку бітія і тим заставив думати, що світ створений 7 тисяч років назад. На цій сторінці філософ пише і про Євангелію св. Івана, що починає словами: В началі було слово і слово було к Богу. Так, мабуть, тоді було переведено це слово з Євангелії. Автор передмови до творів Сковорода пише, що філософ "всю біблію-йну писанину назвав "сенно-писменним мраком", який убиває свідомість людей" благословними бабськими історіями", іудейськими і бабськими байками" (1, 17). Там таки пишуть, що Сковорода критикуючи Біблію, пристрасно картав церкву, як мертву храмину, а духовенство як ідолопоклоників і носіїв всяких забобонів. Чижевський твердить, що ці пантеїстичні погляди Сковорода можна б погодити з християнським вченням, але ми додаємо, що Сковородино вчення про Біблію ніяк не можна помирити з християнством.

Ось де саме зарита таємниця, що Сковородині твори не друкувались і є згадка про 20 творів Сковорода, але тільки ледве розшукано всього 17 творів і ті докладно не передруковані, бо в руках ворожих це все робитись не лише на рідних землях, але вороги черга один є на еміграції, а це сучасне наше духовенство, що не бажає того, щоб нарід знав правду про Сковороду. Тут вже пізніше витворилась спекуляція Сковородиною філософією, можна назвати, церковними паламарями, щоб Сковороду зберегти при християнстві так, як рускї басчкою зберігали Льва Толстого теж при християнстві православному.

Анастасія Ніжинець пише, що стиль Біблії вавив Сковороду своєю алегоричністю і до

останніх днів він не втрачав до неї інтересу. Але це тільки вигадка тих, що бажали бачити Скворода в християнському колі, але вся філософія Скворода зовсім не основана на Біблії чи на Ісусі, а тільки на одному Богові. Ось головні думки Скворода про Бога: Бачу в природі два мира, один є фізичний, а другий духовний, видимий мир і не видимий. Бог, це духовне начало. Дух і Бог є те саме. Бог один "тайная пружина всьому", таємним законом, Божественна сила, яка знаходиться в природі. Так розумів Скворода Бога і природу. Ось чому ми пізнаємо правдиву думку Скворода, бо ніде при поясненні Скворода не згадував про Ісуса, Марію, і про догми отців першої християнської церкви, але бачимо критику Біблії, і церков. Також Скворода ніде не закликав до поклоніння старим ідолам: Перунам, даждбогам і різним природнім явищам, бо на те не звертав ніякої уваги, тому хвій не спекулюють Сквородиною наукою ні християни, ні всякого роду даждбожники, бо Сквородина філософія була новою, культурною з природи, пізнана до правди і добра народу.

Скворода вважав, що кожна людина має природний хист, здібності та нахили до якоїнебудь діяльності, а тому вимагав розкривати їх якомога раніше і вживати заходів до їх всебічного розвитку. Скворода перестерігав учителів, не робити помилок та не знецінювати дітей, які не виявили здібності до чогось одного, бо вони можуть мати здібність, про яку учитель не знає. Сам Скворода мав учня, який був злим студентом, але як цей учень взявся до механіки, то здивував усіх. Ось в чому крилась мудрість Скворода, що Скворода знав душу людини і її вартості, знав, що всяка людина має своє призначення в світі, бо навіть і всякий з мікробів має своє призначення для дії в природі. Раніше було так, що хто мав меншу пам'ять, того рахували дурнем.

Не зважаючи на його розум і природну здібність, так і тепер є такі, що тільки дивлячися на дипломи наукові але коли довго маєш вчить, то і вона розуміє те, що її навчали, але сама розуму не має. Деякі з істориків пишуть, що Сквородина думка моральної філософії будила думку в деяких українських панів, нових російських дворян та вчили їх, що кріпаки-селяни також люди, яким належать людські права. Далі історики пишуть, що український нарід шанував свого філософа, оповідаючи про нього легендарні історії, Кобзарі співали пісні Сквороди. Перший письменник нової української літератури Іван Котляревський був під сильним впливом філософії Сквороди. Те саме можна сказати і про Григорія Квітку-Основ'яненка. Шевченко, автор "Кобзаря", згадував Сквороду. Панько Куліш писав в поемі "Грицько Скворода" "Ти Грицьку, справді був святий Подвижник серця чистоти... Ти правди жрець і пророк". А що потім сталося з пошаною до Сквороди? Тоді церква переслідувала Сквороду, а тепер докінчила і затерла сліди по Сквороді. Але час настав, щоб нарід все викопав, що церкви закопали з відправами панахид, бо народ прозріває і покладе кінець всякій брехні.

Історики пишуть, що Скворода весь час свого земного життя думав про те, щоб не вмерти без ума. Сквородинський учень М. Ковалинський пише, що перед смертю Скворода відвідав його і через місяць помер, викопав сам собі могилу, щоб навіть когось не затруднити на його похороні. Помер Скворода 9 листопада 1794 р. Ось чому листопад є тим місяцем, що Бог нам післав великого пророка, та й забрав від нас його вже змученого такими нашими священиками.

Перечитавши історію про Сквороду, бачимо його як духовну твердиню, що ніщо його не могло зломити в духовному і моральному житті,

бо це був той справжній велетень, що достойний цього святого звання. Сумління Сквороди не дозволяло йому співати в царському хорі: Боже царя храни, Богородице, заступнице Росії, та "Ісусе, сино Божий, спаси нас" бо Скворода з тим не міг погодитись. Також Скворода не міг погодитись бути священником православним чи взагалі християнським, бо він не хотів бути ідолопоклонником, та не міг Скворода говорити неправди народу. Тому коли прийде правда в народ, то воскресне слава праведникам, а суд буде народний всяким шахраям, що за шматок їжі продають правду і народ свій.

Скворода не терпів тих примітивних риз і того всього приладдя непотрібного і називав тих отчиків стовпами необтесаними, то як ми сьогодні нібито шануємо Сквороду і тягнемо нові ризи і примітивизм в нові думки? Схаменітесь! Хоч перша провина лежить на священниках, то все таки є вина і на наших істориках, тих, що беруться писати історії про різне, але про Сквороду чогось бояться написати. Хіба цей страх є в тому, щоб не розгнівати попів і не піддати критиці взагалі християнським байки. Значить, що ми не маємо відважних, таких, як це був Грицько Скворода, що ставив на перше місце правду, не боявся нічого того, що навіть торкалось його життя.

З боягузами провідниками ніколи нація нічого не виборє, бо боягуз завжди стає слугою якогось агресивного пана. Не сварімося про причини, хто програв бій в наших змаганнях, бо до бою потрібно підготувати народ, створити добрий провід, а в нас цього не було, бо ті заклики, що їх писали Скворода, Шевченко, Леся Українка, Франко, були марні в нашому народі, за винятком окремих осіб. Тільки в обнови духа правди народ може обновити свою силу до боротьби за волю і правду, а з старими брехливими догмами того патріотизму не буде.

Сковорода вимагав вільних думок в народі, щоб порвати кайдани духовні, бо коли в ш-колах непорушні догми прхмітжвізму, там є духовні кайдани. Тарас Шевченко писав: "Розкуйтеся, братайшеса!..." Християнське братерство-це лицемірство любови однодумців, але хто інакше думає, той є найбільшим ворогом у християн. Тому й Сковороду поли рахували найбільшим ворогом своїм і тому Його гонили з праці і навіть страшили своїм судом. Пора вже справді покаятись.

ЛЕВ ТОЛСТОЙ

Ми читали про те, що Сковородиною наукою були захоплені не тільки українські люди, але і російська вища верства інтелегенції. Ось чому я хочу дещо написати і про Льва Толстого, що теж був пробудженим філософією Сковороди, хоч вже з власними думками Толстого, що не зумів зрозуміти докладно думок Сковороди.

Лев Толстой-це російський граф-багатий, а при тому ще був і письменник, чим прославився навіть у сьому світі. Правду сказати, що завжди, коли бідний скаже чи напише щось і добре, то на те ніхто не звертає уваги, бо його бідний написав, але коли багатий і знатний щось скаже чи напише, о, то вже є цінне і правдиве. Так воно йде віками, через те ми маємо і багато різних дурниць написаних, що їх оформили знатні за "правду".

Читав я дещо з творів Льва Толстого та багато чув оповідань від російського духовенства, що нібито Толстой був захоплений якоюсь ересю і коли умирав, то покався і прийняв сповідь і причастя від православного священника. Мені чогось цьому не хотілось вірити, що людина довгі роки думала щось про нове, а потім умирає і повертається думками назад в своє дитинство, але я не-мав доказів на це,

тому не міг і говорити в якусь сторону про Льва Толстого. Але недавно я чув по радіо "Голос Америки" в російській мові, де було передано точно те, що писав і думав як сам Лев Толстой, бо було читане із щоденника Толстого і навіть його дочка, що живе в Америці, що має поперх 90 років життя, сама говорила про свого рідного батька, і я чув її голос по радіо.

Були різні здогади про Льва Толстого, що нібито він був захоплений англійськими сектами як пуритени і їм подібно, але з щоденника самого Толстого видно інше, бо Толстой записав таке: Я не розумію Бога в трьох особах... Але англійські квакери і всі секти рахують Бога в трьох особах. Так само Толстой не вірив в Біблію і так само, як і Сковорода, не вірив в родовіддя євангельське. Ось тут ми і бачимо сліди Сковороди, що Толстой так само розумів. Толстой так само казав про Марію і Ісуса, що вони є для нього мертвими, бо вірив тільки в одного Бога-Творця. Ось за це все православна церква Толстого відлучила його від церкви як єретика, а це було в 1901 році, де дочка його каже, що це була родинна трагедія, що так церква вороже поставилась до Толстого.

Здається, що Толстой був нібито на добрій дорозі, але не зумів докінчити свого розуміння досконало, а поліз взад самотніх первобитних поглядів: розуміння Бога, духовости, науки і культури, де якраз на цьому помиливсь, бо хоч з початку багато було прихильників у Толстого, але потім побачили, що Толстой веде їх до примітивних поглядів віри і культури, і відпали як знеохочені йти слідом босими ногами в брудній одежі за Толстим.

Толстой проповідував простоту, втікав від культури і життєвих насолод, чим якраз собі попсував все те, що починав будувати.

Толстой тільки навіки залишився киманником і графом, бо в проєктів своїх видань в ту пору мав річно 40 тисяч російських рублів, що в ту пору були великі гроші. Ось з таким авторитетом і капіталом міг Толстой розбудувати такий рух, що легко міг православну церкву розброїти і зробити в неї краєвдіву віру в Одного Бога. Але Толстой знав помилки православної церкви і всього християнства, але не знав, як зробити краще, щоб краще витиснуло гірше. Тому вся робота Толстого пішла на марно за рахунок примітивізму, що його Толстой потяг за собою в своїй науці.

Наші велетні якраз стали тими велетнями, що робили заклик на покращання віри в Бога і подальше від примітивізму, і тим вони заслужили пошану в народі, що писали правду і добро для народу. Сковорода якраз не погоджувався з християнством за примітивні біблійні казки і примітивні церковні форми, тому Сковорода називав священників необтеганими стовпами. Тарас Шевченко вже йшов слідами за Сковородою і теж тільки говорив про чистоту віри в Одного Бога без примітивних галасінь і форм. Ніде нас не закликали Сковорода, Шевченко, Леся Українка, Іван Франко до старих дохристиянських божків і форм понять і відправ, а тільки до розуміння Одного Бога і культурних форм в храмах.

Толстой обминув культуру і форму нових понять обрядів, а пішов шукати старого вигляду людини з її поняттями про Бога. Ось чому я заперечую всякий примітивізм, бо він не є успішним в народі, бо тільки християнський примітивізм держався силою багнетів і різного переслідування з боку держави і церкви. Для мене всяке зайве лахміття, що його звать святим, є дикунством, не зважаючи не те, чи на ньому є хрест, чи навіть і наш державний тризуб,

бо всяке лахміття, кущочки, вівтаря, кадила, кропила, жертви, жертovníки—це є перестаріле дикунство і незнання Бога і культури. Це ще не все, що мати прихильників, але їх мав і Толстой, і все пропало. А чому? А тому, що робили не обдумано, або навіть і не міг того розуміти, що само треба було поставити на перше місце, а це Бог, і культура.

СУЧАСНЕ ДАЖБОЖІВСТВО

Тисячоліття для людини є довгий час, щоб його діждати, бо ніяка людина не прожила навіть половину тисячи років. Але для історії тисяча років—це немов нам вчорашній день. Як християнство не старалось затирати сліди віри наших дохристиянських предків, то все таки не змогло всього знищити, щоб сліди затерти по всьому.

Пригадую дореволюційний час, коли наша мх молодь йшла вечером вшановувати Купала з паленням вогню і з співами, то піп направляв урядника і той приходив і розганяв молодь, а вже в неділю в церкві всіх картав за ідолопоклонство, але повна церква була з ідолами християнськими, то піп того нічого не говорив, бо то вже були не ідоли, а нібито є святі образи. Так сила попівська забороняла на думання чи творення не лише чогось нового і кращого, а навіть і старого, того, що наш народ колись творив.

Великим злом є диктатура, та, що в народі відбирає право на думання і дії про краще та силою багнетів забороняє людині мати її духовну насолоду. Нам добре відомо про нашу дохристиянську віру, якої вона була форми в той час з головним Богом (Сварогом) і його синами і дочками, як; Перуном, Дажбог, Коструб, Волес, Стрибог, і багато подібних, також і сонце і вогонь рахували синами Сварога.

Також і була Макоша жіночого роду, що була дочкою Сварога. В той час майже усіх народів було таке розуміння, що всі природні явища рахувались синами і дочками головного Бога-Тверця. Воно вже так прийнято, що хто когось створив, того називають і батьком, а твориво зветь синем чи дочкою, залежить від роду, жіночого чи чоловічого. Але і тепер ми всі кажемо до Бога Бог "Отець" і наші молитви вимовляються до Бога як до батька нашого. Тому це розуміння наших предків було правдиве, що все є в природі синами і дочками Бога. Правдою є те, що так вже було багато тих синів і дочок божих, що їх звали вже півбогами, що потім наш народ був розгублений і не знав вже, хто був старший межу богами, бо вже князь Володимир був поставив культ на головного бога Перуна, бо рахував Перуна як бога війни, а Володимирові бажалося мати велику імперію, тому й молився до Перуна. Дажбог ніколи не рахувався в нашому народі як Бог, а як син Сварога, півбога.

Михайло Грушевський перевірив історію нашої дохристиянської віри і написав: Сварог так і залишився на Олімпу Українському. Значить, що ніколи не було того, щоб Дажбогом замінювали Сварога, бо слово Сварог означало "Небесний", бо слово "Сверзь" — це старе слов'янське слово, що означає "небо".

Як мені відомо з листів Юрія Лісового, рух даждбожівства почав діяти в 1930 році в Польщі, де брав участь в цьому русі Володимир Шаян, який продовжував цей рух вже на еміграції. Силенко (Орлигора), як учень Шаянів, чогось відколосвся від Шаяна і почав сам себе проголошувати духовним учителем якоїсь нібито рідної української віри, Володимир Шаян був глибоковірною людиною, хоч в нього була віра в якусь трійцю: Сварога, Перуна і Дажбога, то все таки він знав це творцями світу і людини,

а Силенко пише, що Бог не створив людину і не створив світу. Щоб коротко пояснити читачеві про Силенків рунвизм, то ставлю Силенкове поняття про його Дажбога, що він про його розуміє. Ось почитайте в Силенковому журналі 1, стор. 15, де пише: Дажбог—це символ духа не божого, а дух нації. "Тому як би Силенко не прикривався словами божими, то не може закрити цю пропаліжну про поняття Бога своїм розумінням, що Дажбог з духом нації і не є богом. А ще й написав і таке: Дажбог є світлоокий праотець слов'янських племен". Ось цього світлоокого прастця Силенко зве Дажбогом, а себе зве учителем такого божка. Але для деяких порожняків, що ні в що не вірять, то це подобається, що Бога немає, а є тільки праотець слав'янський. Але в своїх листівках рунвісти пишуть, що вони вірять в Дажбога як в творця світу, та в якогось тільки дателя буття. Але того не бачать, що писали раніше, а ось воно: Бог не карає за злі вчинки, та Бог не обласкає за добрі вчинки. То який він є датель і кому роздає те жх добро? Брежнєву з Андроповим??? чи тим, що гинуть в псіхушках?

Всі народи у своїх релігійних поняттях розуміють, що земне життя є заробітком, а в духовості вже є розрахунки, бо Бог є дух і всяке творіння є перше духовний первень, а потім розвиток фізичних форм. Це саме творить віру в народів про Бога і вічну духовність, що Силенко якраз відкинув і прикривається національними кличами. Чи таке можна називати вірою в Бога? Ні! Бо це не є ні віра, ні партія, а зліпок баламутства в народі, щоб вести нарід до повної порожнечі. Коли в природі немає Творця, що створив світ і людину, то нащо взагалі вірити в якихось божків і тим баламутити голови народу??? Це просто злочин, що калічить душі людям, щоб людина стала вірити в те, чого не існує в природі.

Подумати тільки: Дажбог є прастець слов'янських племен і, крім Дажбога, немає Бога, а ми його вчули... Чи це є поняття Бога і всесвіту природи??? А хто створив інші народи й інші світи??? Чи можна про це мовчати і не писати, щоб не показати людям, що сікоть порожняки? Можна назвати Цей рух даждбожі - вства, що тепер роздріблений і розсварений всередині тільки сектами, що відсклиси від Володимира Шаяна і стали самі творити, як хто уміє або як кому хтось каже. Яку ж форму ці даждбожики творять? Силенко сам створив культ пророка, що дозволив ставити себе на "святих кутиках" і жертovníках, щоб бути першим на прсславлення в молитвах своїх прихильників. Тут видумані жертovníки духів предків, але що є таке жертovníк, то того сам Силенко не може пояснити, бо що ми можемо пожертвувати духам предків на стілець зроблений з дощок? А з наукового сучасного погляду, хіба наші предки умерли і десь сидять вкупі і ждуть від нас якихось жертв?

У світі є вічний рух в розвитках і розпадах і ніякого сидіння на одному місці немає, бо сам Бог є вічний рушій всього всесвіту і не сидить на престолах, а вічно керує і працює на вічне життя і порядок.

Силенко висвятив собі якихось рунтатів, а женок тих рунтатів зве рунмамами. Де є написано, що в нашому народі дохристиянської віри були рунтати і рунмамами? Це видумка рускої православної церкви: батюшка і матушка... А форма цих нових батюшок рунвиських така: звичайно вишита сорочка і пошита косовороткою, що її звали в Росії "толстовка". Під час своїх відправ вони накладають на шию вишитого рушничка, теж на шию трохзуба, а одного держить в лівий руці і читає Силенкові листівки, що є тільки порожніми фразами, прикритими національними кличами,

щоб приховати за ними свою порожнечу. Рушничок-це краса нашого мистецтва, а я тризуб і наша національна емблема. Але воно все має своє місце. Тарас Шевченко писав нам за чистоту віри в Бога без риз, свічок, кандил і крестів, та різних халатів, то як рунвісти в себе ставлять образ Шевченка і поруч всей примітивізм? Це є християнські форми, що приладдям і ритуалами формують віру, щоб показати тільки форму, яка прикрашує їхню віру. А народ мудрий шукає не форм, а правдивого поняття віри і Бога, бо коли є правдиве поняття про Бога і духовність, то тоді можна до нього ставити форми культурні без забобон, що їх рахують не свідомо святощами. Досить нам тих риз і примітивізму, бо ми в нім родились і він нас прибив, той примітивізм, так, що наш народ і тепер не може встати на свої власні ноги.

Молоде покоління тепер не тішиться блискучими предметами, а шукає правду і культурні форми, бо без правди не можна знайти Бога і духовність для своєї душі.

Ще є Сердюк, що живе в Жеферсоні в стеїті Огаї, в Америці, де теж проповідує Дажбога і називає того Дажбога Богом і пише, що Бог не є сила, а якась тільки істина (правда). Але Сердюк все таки робить відправи до Бога, того, що називає його безсильним. Це врожай порожнечі, що лізе не в своє діло, бо чесна людина, коли порожня, то каже, що я є порожня, бо не вірю ні в що. Я багато маю листів, в яких дехто пише, що не вірить в Бога і є порожнім духовно. Як таких зву чесними людьми, що говорять правду про себе так, як воно є насправді. Але прикривати свою порожнечу якимись неіснуючими божками, що рахують їх за праотців національних, та казати, що то цей праотець є Богом-Творцем-це вже є нечесність людини,

і така людина в злом сама собі і своєму народу, бо кличе народ до обману, щоб задуркити народ на прославлення не Бога, а їх самих як якихось учителів...

Нам відомо, що цей рух був створений на одним Силенком, а його починали деякі особи, що були Шаяновими учнями в Німеччині. Це тільки Силенка висунули на передове місце для пропаганди, щоб спопуляризувати цей рух даждбожівський. Але коли Силенко перебрав мірку самохвальства, то діло потім розвалилось на малі частинки, а щоб врятувати даждбожівство, то Мирослав Шкавритко започаткував собі Соборний храм даждбожівства, щоб позбирати всі обломки, що розпались після першого розвалу рунвізму. Це був великий розвал, бо в головнім столі ОСІДУ майже вся управа, як Чубенко з родиною, що був головою архіву, Їосаль, що був голова господарчого відділу, Оля Юречко-голова жіночого відділу, Ляхин-касір, та Мирослав Шкавритко як була права рука в Силенка, що популяризував в пресі Силенка і допускав його до газети Канадійського фермера на пропаганду. Також багато простих членів відпало і не визнали Силенка за учителя того рунвізму. це був великий розвал рунвізму. Тому Мирослав Шкавритко рішив його рятувати під кличем соборного храму рідної віри. Але цей рятунок став безуспішним тим, що Шкавритко не пішов вперед до нового і культурного з одним Богом так, як це казав Тарас Шевченко, щоб молились одному Богові без примітивізму, а вернувся в глибину давнину наших предків, що є на сучасну пору дуже перестарілим поняттям, гірше за християнізм сучасний. Помилка Мирослава Шкавритка в тім, що він поспішив, не послухав добрих порад мудрих людей, що йому казали і радили на добро самому Шкавритку і для добра всьому народу, бо тепер народ залишає готовий примітивізм, тому зайво творити новий.

Мирослав Шкавритко заперечить цьому, що я пишу про примітивізм його понять є правдою, що Пан Шкавритко наробив і собі іділлів на зразок християн, бо теж намалював і собі на полотні людей, що дав для них назвиська: Тато Ор, мама Лель і це все, подібно до православних і католиків, косять на дрючках як хоругви і це є нібито святість.

Ідол—це те, що людина обминає Бога, а молиться до якогось предмету чи особи. Тарас Шевченко говорив про чистоту віри в Бога—Одного, то як то можна ще заповнювати храм різними образами??? Це велику помилку Шкавритко зробив тим, що себе назвав внуком Дажбога, нібито його дід був тим Дажбогом. в старину нашого вірування це слово було, що наші предки рахували себе внуками Дажбога, але про того Дажбога була уява, що він, той Дажбог, був тільки родоначальником нашого племені та був нібито сином божим на подобиє всіх синів земських, що родились "непорожно з легендарних казок". Тому ця легенда про Дажбога теж є порожня, бо таких в природі не існує богів, бо кого породила жінка, той не може бути Богом.

Друга помилка Шкавритка є в тім, що проголосив себе волхвом віри і застережив для себе право рішати всякі проблеми духовні як мудрець... Слово "Волхв"—це понашому сучасному розумінню є "Мудрець", тому ще нікого не коронували на мудреця, хоч таке слово і є в народі, то все рівно нікого не кличуть "Пане мудрець"... Мудрість проголошується на ділі і сам народ, коли бачить мудрість в когось, тоді вже називає його мудрим. Історія нам записала тільки раз це слово "мудрий", а це є Ярослав Мудрий, наш Князь, що мав велику імперію в той час. Але мені їй байдуже, як хто себе зве, бо я дивлюсь на діло науки, як хто навчає народ, чи правдиво, чи й фальшиво.

Я колись був православним, покинув православ'я через обман постів, риз, кадил і різних байок. Був в протестантських сектах, там теж мусів залишити цей рух через сліпу віру в Біблійний і Євангельський примітивізм, бо пізнав більше світ і історію, і те все показало, що сліпа віра без правди є шкідливою вірою в Бога. Ми знаємо, що ті всі приладдя: кадила, кропила, свічки, ризи, образи, — це все є забобонне приладдя, то чому в сучасний час культури і науки творити новий або обновлювати старий культ з формами забобонними??? Чому вже не вилізти на свіже духовне повітря???

Лєся Україєка писала, що для неї всі догочасні боги є мертвими і писала, що тепер пора змінити на це мову, бо мусить повстати нове поняття. Так писав і Тарас Шевченко про одного Бога без риз і приладдя, щоб була чистота віри в Бога. Але Мирослав Шкавритко поставив образи Лєсі Українки і Тараса Шевченка, але слів їхніх не виконав, а ще більше за сміття примітивізмом свій храм з свічками, ризами, кропленням та жертвниками.

Що ж можна, накінець, сказати про цей рух? Сказати те, що поспішили всякий на випередки один перед іншого, щоб стати першим, не обдумались, нащо бути першим, бо перші є мудрі і перші не мудрі. Титуломанія засліпила очі тим, хто погнався за титулами для себе. Тому це все повинно творитись поволі і мудро, без титуломанії, на рівних правах всякої здороводумаючої людини. Чому ні разу не зібратись до купи, хоч би й добре по-сваритись і може й хтось зі сварок зрозумів, яка сторона є правдива? Але бояться кожний того, щоб хтось не взнав, що десь є краще. Що ж далі приходить робити??? Один вихід шукати правдиві погляди науки про Бога і духовість і тим навчати народ і тих, що вони думають, що немає їм рівні.

Шановні друзі! Це є справа про Бога і Богом не можна спекулювати так, як це роблять християни православні і католики, що всю владу земну і небесну присвоюють собі, затуляють людям очі, щоб тільки бачили люди ритуали в церквах, а наука для них є зайва. Народові треба дати правдиву науку, а не байки і ритуали, бо коли ви сами не віруєте в Бога і щось творите під прикриттям божим, — це є неправда, а для свого народу не треба творити неправди. Діло покаже в майбутньому, що сам народ вибере той напрямок, який буде кращий і правдивий для віри в Бога, та тільки тоді сам народ назве того мудрим, хто ту мудрість знайшов і поділився нею з народом. А сучасне самозванство без мудрого напрямку є пусте.

ПРО УКРАЇНСЬКУ ПРЕСУ

Я вже дещо писав про те, що ми не маємо такої преси, щоб вона було загально народною, щоб могла всяка людина через ту пресу висловити свої погляди. Та не тільки це я такого бажаю, але я бачу часто нарікання навіть наших великих діячів-науковців, які не включились в якусь партію чи парафію, щоб бути тільки виконавцями тих організацій. Але подумати над цим, то, мабуть, у цілому світі немає такого часопису, щоб він не держався якогось берега, церковного або й політичного, бо преса залежна від передплатників, а передплатник є якоїсь партії чи парафії, і коли побачить критику його організації зараз протестує і погрожує вже більше не бути тої преси, яка чимсь хоч злегенька вщипнула його організацію. Я це добре розумію, але бода та, що маємо є тих, що це розуміють, а всі рахують, що їх преса є непомильною, яка стоїть нібито на народних інтересах.

Але всетаки є часописи, що більше доступні для пересічної людини з її навіть окремими думками, сими, що можуть навіть й вшити чимсь і ту пресу, до якої вони пишуть. На жаль, в нас на еміграції в сучасну пору переважно часописи стали підпорадкованими церковній цензурі і тим стала газета кедоступна інакшедумаючим хоч би й з найкращими думками для добра народу. Ось ця церковна цензура знеохотила добрих дописувачів писати свої добрі дописи, бо часто їх дописи йдуть до редакційного коша на смітник, а на їх місце ставлять безвартісні статті про панахиди, концерти, смашні обіди і теплі зустрічі. Це все знеохочує добрих і розумних людей більш писати дописи до преси.

При розмовах дехто каже, що ми на еміграції не маємо добрих політиків, провідної верстви, науковців. Але ми їх маємо багато і то добрих людей, але ми, загалом, є тим недобрий, що піддержуємо поганих і дурнів, не звертаємо уваги на чесних і мудрих. Ми знаємо, що тепер вся преса під громовим шумом церковних дзвонів заглушує голос добрих і мудрих людей, бо притакому галасінні не можна чути доброго народного голосу. Ось один тільки вихід-відійти подальше від церковних дзвонів, щоб тихо подумати і погоборити про наші свцави, тихо і мудро, на користь нашому народу, про те, що нам писали наші святі пророки Сковорода, Тарас Шевченко, Леся Українка й Іван Франко.

Візьму один маленький приклад: Шлях "Перемоги" за 13 серпня 1978 року, сторінка 5, пише: Проца до Лізіє. Це місце є в Франції, де зібралось українських прочан 250 осіб. Ну й що там було корисного для українського народу? Ось що пише преса: П. Когут, це священник офретій годині по полудні в каплиці сестер Обляток св. "Терені" був молебень до божої Матери.

Багато там пише про відправи, і "нарешті", при кінці молитви давали прочанам цілувати мощі Терені. Де це взяли католики цілування мощей? Далі: Проповідь виголосив О? Василик на тему покликань, закликаючи окремо дівчат вступати до монастирів. Бачите, дорогий читачу, що всяким туполобим є місце в пресі проповідувати смерть для української молоді, щоб загнати ту молодь за стіни монастирів і там витворювати всі чуда темні з молоддю українською, але найбільшого науковця і патріста, того, що слухає голосу свого пророка Тараса Шевченка, який написав нам в приклад Гимн черничий і показав ту згубу молодого життя нашого народу за стінами монастирів, та назвав це все самообдурюванням, то такого жодна сучасна преса не помістить, хоч це є слова того Шевченка, що всі нібито його шанують.

Навіть взяти з християнської Євангелії, то де є написано про монашество і цілування гнилих трупів? Але поспробуй цю правду подати до преси української, то чи прийме хоч одна з редакцій? Наперед кажу, що ні. Ось це є доказ, що такої преси, щоб була приступна для всякої людини в національних інтересах із світлим розумом, то такої преси ми тепер не маємо. А чи вона така буде? Покищо годі передбачувати.

Ось, шановні, ті, що віримо в Бога, чому ми бідні і нещасні, бо наші молитви не є до того, що доля наша залежна від Нього, а це Бог-Творець, що все створив і всім контролює, якого наш народ обминає і затулює свої очі різними Маріями, Ісусами, Миколаями, Варварами і Теренями. Чи можна про це мовчати? Чи ви думаєте, священники, що всі цьому вірять? Вже мало тих є, що вірять в цей примітивізм, щоб йти за стіни монастирів і там одержувати паспорт з підписом Терені до раю, бо раєм розпоряджається Бог.

Чи не ганьба з релігійного боку обминати Бога і молитись до якихось ідолів? А що ж таке ідол? Це ж те повсякчас, що людина обминає Бога і молиться до дерева, каменю, людини, тварини, а хто ж були ті святці, що ви до них молитесь? Це ж були люди.

Вас обмакють всесвітніми столицями, а чи ми і кожний народ не маємо свсіх апостолів тих, що Бог їх посилав? Ми їх, тих апостолів, теж маємо, але рабу є найкращий чужинець, що з рук його приймає свій трудячий хліб та обіцяний їх примітивний рай за рабську покору і за самознищення себе і свого народу за ті фальшиви обіцянки.

Ще один приклад візьму з нашої преси: Канадійський Фармер, що видається у Винніпезі, де вродився в чужих руках із назвиском української преси для українців. Поки був у чужих руках, то був більше доступним всякій пересічній людині на дописи, а перестав бути доступним всякому, як цілковито перейшов в парафіяльні руки.

Маю багато моїх знайомих, що читають "Канадійський фармер" і при розмові з ними вони тепер так кажуть про газету Канадійський фармер: Нема дописів Івана Овечка, то немає чого й читати. Я думаю, що ми маємо не одного такого Івана, що є з світлим розумом і з далекобачущим зором, але, мабуть, не все і вони можуть писати з своїх думок, бо і для них є церковна контроля, так, і для нас простяків.

Ось в чому наш національний занепад, бо ми вернулись до середньовіччя церковщини, що церква сиділа на шиях народу, політиків і науковців, тому ми бачимо з міннулих інквізицій, що не одному голова полетіла з плечей, що хотів щось заговорити до народу про правду. Правда є, що тепер церква не має тих прав, але має право викинути найкращий допис.

Хто розірве ці духовні ґайдани? Є багато з світлим розумом, але з слабим духом, бо нема таких відважних, як був Сковорода, Шевченко, що ставили правду вище свого життя, а пора всім стати в оборону правди, щоб засудити віковичний обман різними "святцями".

Я простий робітник, без грошей і помочі, тому, що виступив проти всякої неправди, особливо релігійного обману, пішов слідами наших тих мучеників, що їх мучив власний народ під проводом церков, що виганяли їх з роботи, щоб позбавити їх шматка хліба. Пригадаймо Сковороду, Шевченка, Франка, що навіть і мертвого не впускали в катлицьке кладовище. Тому і моя така доля, що добродії тільки дивляться з боку, а фанатики скрізь навсілади тихо шепчуть і різні наклепи роблять, щоб закрити правду про них самих. Але правда повстане і осудить всіх тих, що роблять зло і боряться проти правди і Бога. Тому коли мій голос дійде до нашої преси, то хай редактори не гніваються на мене за цю правду, але хай постараться поправити своє діло в користь всього народу, а не лише особних людей з партії чи з релігії, бо партії і релігії є тимчасові, а нація є вічна.

Я не закликаю ворогувати проти якоїсь з церков, але я пишу тільки про чистоту віри в Бога і про культуру в обрядах сучасної доби. Тому преса повинна в цім сама бути зацікавлена, бо це є народне святе діло говорити і робити поступ чистоти віри в Бога. Люди колись і сірого поняття не мали про сучасну науку, ту, що ми її сьогодні бачимо, тому їхні старі поняття для нас є примітивні, щоб нам в це вірити і поклонятись, що вони нам передали в спадщину, ті наші минулі теологи.

Часто видно в нашій пресі, що християни потішають себе тим, що всі ті нові пропозиції на віру згинуть, а віра Ісусова буде во - віки.

Бачите, як та віра вже в-пала? А що буде їй далі? що скажуть ваші нащадки? то чому ж підготувати правдивий напрямок через пресу і проповідь для молоді? Гривко Скворода якраз і хотів дати напрямок для шкільної молоді, бо знав, що прийде час, що народ викине той примітивізм і розкидає капища ідолопоклонні, тому хотів Скворода дати правдивий напрямок, який би спав молодь під час порожнечі духовної. Коли б послухала церква Сквороду і прийняла його науку, то б і такої кривавої і обдуренної революції не було б по цілій Росії, а так перше під час революції одержала церква свою зарплату за грабунок народу і обман релігійний з тими святцями і їхніми мощами, що виявилось все брехнею.

Що ж панове! Будемо писати правду, чи примітивізм і його вихвалювати і заохочувати нашу молодь йти на самознищення за стіни монастирів? Ви думаете, що тільки здержите традицію і в ній зберегти народ, то це є велика помилка, бо правдива традиція є корисна, а примітивна знищує вартість народу. Американські індіани якраз згубили себе своєю традицією, що не будували міст, а держались свого традиційного кочового життя. В примітивній традиції людина не має гордості, бо не має чим хвалитись перед чужинцями, а особливо нам, що ми нічого свого духовного не маємо, а що мали, то і те викинули наші священики і на тому місці поставили традиції чужого народу з чужими пророками і навчили простолюддя молитись і шанувати примітивні традиції, а коли це все вкоренилось, то вже вросло в природу так, що навіть наш інтелегент без розуму цілує різним Тереням і Йосафатам. Що ж панове! Будете і далі без розуму обороняти всяку неправду, чи, нарешті, станем в один ряд за чистоту віри і правди?

А пора вже нам це зробити, бо ми є в тісних обставинах від наших ворогів. Знаю, що ніхто такої правди в редакції не напише не через те, що не знає цього, але через те, щоб не наразити себе і свою пресу під обстріл фанатиків, які зараз загрозають не передплачувати газети і не давати пожертви для неї. Ось де є наше якраз нещастя, що зв'язує руки навіть найкращому редактору, бо він просто стає в такі обставини, що мусить робити те, щоб не скривдити священика з його примітивними науками.

Мало є таких, як Сковорода, Шевченко, Франко, що ставили правду вище навіть свого власного життя, тому вони стали для мудрих дороговказом, щоб йти їхніми слідами правди. Хто любить правду, той любить праведників тих, що Бог нам їх післав. Хто любить неправду, той йде за шахраями і обороняє їх брехню. Завжди є дві дороги для людини.

З ЛИСТІВ І ПРЕСИ

Пан С. Ляшенко надіслав мені праці В. Ірклієвського з Німеччини, де Ірклієвський пише так: Бога видумали баби... Я додаю від себе: баби з дідами, бо діти і молодь не розуміли і не розуміють повністю духовости і Бога, бо це удосконалюється за період людського життя, ці всі спостереження Бога і духовість. Баби з дідами видумали випікати хліб, варити вареники, борщ та всі ласощі, щоб забезпечити себе в житті і розвитку, і ця видумка бабів і дідів постала з природного потягнення до життя, бо Бог дав це кожному творінню на охорону себе і здобуток їжі, що людину Бог обдарував почуттям краси природи, відчуттям духовости і шукання Бога і правди, тому наші бабуні з дідусями це робили і шукали цього дару Божого і творили, як хто зумів, в піснях і обрядах,

тому і різноманітні віри і культури поста-
ли в надрах світу, бо це все творив сам на-
род. Але чому він творив? А тому, що живими
свій дух почуттям і любов'ю до Бога і наді-
єю на вічність життя, що сьогодні навіть і
наука не може заперечити. Ми аж тепер знає-
мо, що в природі не існує смерті, бо є тіль-
ки вічні зміни в матерії і енергії, але ду-
ховість є початком розвитку. Тому наші бабу-
ні з дідусями хоч цього не знали, то мали
на це природне почуття, чим Бог обдарував
людину. А то, що хтось цього почуття не має,
то це не диво, бо є в природі різні пахощі,
чим нормальна людина себе тішить з приєм-
ністю, бо вона відчуває приємні пахощі. Але
є багато і тих, що зовсім для них пахощі не
існують, бо вони зіхсуті на них носових нер-
в. Був у мене жінчин батько, що вродженням
був таким, що не відчував запаху квіток і
чогось іншого неприємного. Ми всі знаємо,
що Бога ніхто не бачив в фізичних формах,
але Бог дав людині вищий розум, щоб вона ро-
зуміла духовість і жила з надією на свою
вічність, бо без надії людина є порожня і її
життя є немов тваринне, бо вона тільки мріє
про щоденний хліб і в кінці його могила.
Таке життя є безцінне.

Всяка людина має свої погляди, і хай во-
на тішиться тим, що їй є до смаку. За Бога
ми не будемо гніватись чи воювати так, як
це робили і роблять християни, бо Бог сам
за себе вмів вести оборону, а нас створив
на волю і життя, тому сваритись і гніватись
за віри є зайво.

ЛИСТ КРАВЧЕНКА

Ляшине (Квебек) пише такого листа: Пане Боро-
вик! Ви попали в безбожний раціоналізм, бо
топчете трейтку особу Бога слави Ісуса...
Оскверняєте "святу Богородицю" кадило, кропило,

воно вживається під час богослуження. В Старому Заповіті написано, що сам Бог навчив Мойсея, як будувати храм Божий. та багато Кравченко пише з Біблії і Євангелії, та з Кобзаря, як то козак святить ножі кропилом і різне те, що сам Кравченко його не розуміє.

Нарешті Кравченко пише і так: Тарас Шевченко писав поему "Марія"; то сатана Шевченка спокусив і Шевченко написав, що Марія запліднилась посланцем Божим, а не самим Богом. Далій Кравченко пише: Я думаю, що тепер Шевченко кається, що так зробив на землі, таку неправду...

Те все, що писав Кравченко до мене, то нудно було читати самому собі, а писати до загалу, то це безвартісне. Наприклад: Божа мати являлась в фатимі, різні ісцелення вірою в Марію та багато такого, що просто дивує мене, що в цю пору є люди, що так сліпо вірять в різні дурниці.

Пан Кравченко вірить, що Бог Мойсея навчав, як будувати храм, але не навчив, щоб не будувати рабства, терору, грабунку і садизму, якого є повно в Біблії. Пан Кравченко тільки визнає те, що є трошка в Кобзарю православного, але коли Тарас Шевченко написав про Марію її мораль, явлені, кадило, кропило, і молитись до одного Бога, то це в очах Кравченка є спокусою диявола.

Кінчає свій лист Кравченко і пише: Наші козакі присягали до загину боротись за православному віру з шаблями в руках. Ось тому ми і не маємо тої України, бо одні воювали за віру православну, а інші за католицьку, а за волю народу ніхто не воював. Ось і тепер попробуй щось зробити доброго для народу с такими як Кравченко, а таких і повно з своїми попами, що на першому місці є в них церква з Біблією. Ця темнота тягнеться до сіх пір, що нарід є обдурений чужими байками.

СОЮЗ ЦЕРКОВ ОЗБРОЮЄ ПАРТИЗАНІВ

Світова Рада Церков висилає гроші на озброєння в Африку червоним партизанам, щоб ті нищили білих людей. Це не є дивом, бо це є традиція християнська, щоб робили світовий герор. Пригадаймо минуле, де йшли священики нібито мисіонери, а по заду йшло військо і нищило все те, що було не християнське. Тай межу собою християни святити зброю, щоб нею різати християн таких як і сами. Католикам видно світова рада, і я ту світову раду за суджую, бо церквам в тручатись нетреба там, де йде політична боротьба. Але сами католики посилають гроші і зброю в ~~Африку~~, щоб там була братовбивча різня. (Фейрчут)

ГРЕКИ В ОБОРОНІ СВ.ЮРІЯ, МИКОЛАЯ І ВАРВАГИ

Як кожному вже відомо, Ватикан викинув аж 200 святих, що раніше були уведени в число християнських святців. Дивом є те, що сучасні ватиканські теологи ні одного із минулих пап не викинули, щоб осудити їх за ті всі інквізиції і війни, що вони творили. Але мабуть, тут йшло діло про те, щоб викинути тільки греків і інших, щоб збільшити собі історичний авторитет. Ось греки тепер внесли скаргу до Ватикану, щоб їхніх святців назад увів Ватикан до числа святців і пишуть, що Юрій був у греків головнокомандуючий їхньої армії, Микола опікун флоту морської, а Варвара була спікункою артилерії в греків. Пагано ці святці стріляли проти гітлерівської армії, що навіть і тижня не встояли, а повтікали всі по горах, а ті святці куди повтікали? Коли б не американські літаки і наземна армія, тоб і зараз греки зі своїми святцями були б рабами і не помогли б їм ні Юрій, ні Миколай, ні Варвара. Так нашим козакам помогала Покрова, що вони її тягали як покровительку і мслились до неї.

Ось чому вже в греків перестались родитись Сократи, Геродоти, Платони і ряд других, що світ уважав їх за мудрих. Це все спинив розвиток християнський примітивізм, що дитину навчають церковним розумінням в біблійні казки.

Подумати тільки здоровим розумом, чи мертвий може бути командиром живої армії? Чи це не є примітивізм? Ми, українці, теж мали державу і були мудрим народом до тих пір, поки в нашому війську були живі командири, а коли вже стала командувати клязаками Покрова-Марія з полами, тоді став занепад нашої держави, бо боролись не за українську людину, а за віру християнську. Тому і зараз підпорядковано під чужі столиці з мертвою опікункою Марією. А що буде далі? Мертві командири заводять армії до гробу. Чи не пора схаменутись?...

ЖУРНАЛ "НАШ ГОЛОС" за дипень 78 р. пише так: Андрій Білинський пише свої статті в "Українському житті". Все є непогано. А ось вкралось таке, що Білинський пише про історію так: Після Англійського історика Арнольда Тоінбі-жертви обох воїн перевершили суму жертв усіх попередніх жертв людства за шість тисяч літ, чотири перед, а два після Христа. Я особисто не знаю Білинського, а за жертви і їх множину не буду писати, хто кого переміг в більшості терору, бо на це діло є фахові історики. Але мене турбує те, що наш український історик дивиться на минуле через біблійні окуляри, рахує людство тільки від біблійного Адама, з фальшивим рахунком 6 тисяч років. Я запитую Білинського: В якій Ви, пане Білинський, школі навчались? Чи у Вашій школі не навчали археології? Коли ні, то варто Вам її розшукати в бібліотеках і заглянути в глибину і пізнати правду, що людина вже живе багато мільйонів років на землі. Пастернак був католик, але правда перемогла його віру і він написав про нашу Мези-

нську і Трипільську культуру, де рахував пезе-
рх 15 тисяч років тому всьому, що було знайдено.
Але це ще не є початок людського жит-
тя, що в нас на Україні, бо нам свідчить наш
чорнозем, що колись на Україні була вода.
Раджу Вам, пане Білинський заїхати до Торон-
та і відвідати музей, де лежить скам'янілий
череп людини, що йому нараховують 150 тисяч
років, та і це не є найстарша знахідка, бо є
ще старші. Переконайтесь так як я переконав-
ся, що біблійні оповідання і рахунки це є
байки ксенопасів. Писати історію, то треба її
писати правдиво, бо сучасна людина вже не та,
що була раніше, бо простякі ті, що ви колись
і часто й тепер звете темняками, заглянули
вже в глиб історії, політики і церкви, тому
тепер потрібна правда, а не угодицтво сво-
ій парафії.

В ПАМ'ЯТЬ НАШОГО ПОБРАТИМА СТЕПАНА ДВОРНИКА,
що жив у Ватерфорді. Упокоївся 28 жовтня 78р.
прожив 80 років. Покійний був вояком армії
Симона Петлюри, та все своє життя належав до
різних українських організацій. Покійний Дво-
рник відніє і на наших брошурах як добрий
жертводавець, що помагав нам розбудовувати
нашу літературу. Як є важне те, що людина щос-
ь доброго зробіть і залишить добри сліди
за собою. Все людина залишає на землі, але
правда і його добре діло йде з ним у віч-
ність, бо цим украшається наша духовість.
Від нас йому вічна пошана, а від Бога нагоро-
да добром за дєбре діло.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Доводим до відома, що зроблений перегляд на-
ших відань і вичерпались де які з окремих
книжок. Особо під заголовкою: Сон, де є запот-
ребування від людей, а вони вже всі пішли то-
му пару років. Ось вже перевидано нове відан-
ня з доповненням на 72 сторінки. Бажаючи діс-
тати нове відання, можете прислати свою адре-
су з бажанням одержати.

СПИСОК ЖЕРТВОДАВЦІВ

Петро Мричка, Режайна, Саск.....	77 д.
Петро Городецький.....	10.
С. Ляшенко з Англії англійські фунти.	5.
Є. Д.....	10.
Черниченко.....	10.
Л. П.....	5.

Щоб уліпшити нашу працю, то ми купили додаткову машину РОТАРИ, що можна нею фотографувати знімки і рукописи, та віризки з іншої преси, щоб об'легчити працю у видавництві. Тому на цю машину склали пожертви:

П. Д.....	650.
Петро Городецький.....	500.
Петро Мричка з Режайни Саск.	400.

Всім сердечно дякую за підтримку нашої роботи, що йде все на пробудження нашого народу, щоб сказати правду всім тим, що її бажають, але не бачать, бо Тарас Шевченко писав, що Оковано, омурано й кадилами окурено, баграницею закрито і розп'яттями прибито.

Ось це все потрібно вже відкрити для нашого народу, бо голос Тараса Шевченка мусить народ виконати.

Всі вставаймо до праці духовної, щоб очистити свою віру від байок і брехні тій, що Бог нібито когось вибрав, а всіх засудив на знищення і пониження. Викидайте такі науки на смітник, бо Бог є Богом і батьком всьому своєму творінню на одних правах на життя і свободу. А за зло людини, то не буде відповідати ціла нація, а та особа, що творить те зло.

Всі ми відходим з цього світу по черзі і нічого з собою не візьмемо, але правда є тим проводиром, що веде у вічну світлу духовність нашого будучого духовного життя. Хай буде завсе слава Богу, і добро нашому народу. Ред. М. П. Боровик.

